

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Факультет психології

Кафедра педагогіки

Укладач:

доктор педагогічних наук

Вербицький В.В.

“ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ”

робоча навчальна програма для студентів магістратури спеціальності

(18 лекційних годин, 18 семінарських годин)

Затверджено

на засіданні кафедри педагогіки

факультету психології

протокол № 1 від 29.08.2008 р.

Завідувач кафедри

Лещенко М.П.

Декан факультету

Маноха І.П.

Київ 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Науково-технічний прогрес, безсумнівно, зумовлює подальше зростання значущості загальної освіченості будь-якої нації, ролі вищої освіти в суспільстві. Найбільш видатні досягнення в економічному розвитку сучасних країн тісно пов'язані з успіхами у сфері вищої освіти.

Метою вищих навчальних закладів є підготовка спеціалістів вищої кваліфікації, здатних після здобуття відповідної освіти включитися у виробничу діяльність; вирішувати виробничі або наукові завдання і відповідати за їх вирішення. Досягнення цієї мети потребує модернізації теоретико-методичних засад вищої освіти, підготовки нової джерельної бази науково-методичного забезпечення.

Вища педагогічна освіта виконує особливу, ключову функцію у формуванні сучасної людини, її інтелектуального та духовного потенціалу.

Мета курсу «Педагогіка вищої школи» – розкриття теоретичних аспектів організації навчально-виховного процесу у вищій школі і формування у студентів умінь і навичок ефективного поєднання на практиці теоретичних знань з інноваційними педагогічними методиками і технологіями.

Реалізація обраної мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- розкрити суть поняття *«педагогіка вищої школи»*, її мету і завдання;
- ознайомити студентську молодь з актуальними проблемами сучасної освіти в Україні, зокрема вищої освіти крізь призму Болонського процесу;
- висвітлити специфіку організації навчально-виховного процесу у вищій школі і закладах нового типу (коледж, гімназія, ліцей);
- сформувати умінь будувати лекційні, практичні і семінарські завдання;
- з'ясувати сутність науково-педагогічних досліджень у діяльності викладача вищої школи та розкрити специфіку їх впливу на ефективність педагогічного процесу;
- сформувати умінь мотивувати учнів щодо успішності навчальних досягнень;
- розвивати педагогічну техніку та майстерність майбутнього вчителя з позиції самоосвіти, самоудосконалення.

Інформаційна забезпеченість

- ✓ Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-вр
- ✓ Закон України «Про освіту» від 04.06.1991 р. №1144-ХІІ
- ✓ Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. №2402-ІІІ
- ✓ Закон України «Про позашкільну освіту» від 2.06.2000 р. № 1841-ІІІ
- ✓ Закон України «Про загальну середню освіту» від 13.05.1999 р. №651-ІV
- ✓ Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 р. №2628-ІІІ
- ✓ Закон України «Про професійно-технічну освіту» від 10.02.1998 р. №10398-ВР
- ✓ Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. №2984-ІІІ

Курс розрахований на 36 аудиторних годин (18 лекційних, 18 семінарських). Навчально-дослідницька робота в межах даного курсу передбачає підготовку наукових повідомлень і доповідей, написання рефератів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

<i>№ п/п</i>	<i>Тема</i>	<i>Кількість годин</i>	
		<i>Лекційних</i>	<i>Семинарських</i>
1	Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання	2	2
2	Історія розвитку вищої школи. Система вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу	2	2
3	Логіка і методика педагогічного дослідження	2	2
4	Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі	2	2
5	Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі	2	2
6	Форми організації навчання у вищій школі	2	2
7	Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі	2	2
8	Виховна робота зі студентською молоддю	2	2
9	Управління вищим навчальним закладом	2	2
Всього		18	18

ТЕМА 1. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Педагогіка вищої школи як наука
2. Зв'язки педагогіки вищої школи з іншими науками
3. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Становлення педагогіки вищої школи як окремої науки
2. Міжпредметні зв'язки педагогіки вищої школи
3. Мета, завдання педагогіки вищої школи. Її категорійний апарат

Література: 2,6,11,15,16

ТЕМА 2. Історія розвитку вищої школи. Система вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Витоки й основні віхи становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні
2. Києво-Могилянська академія — визначний освітньо-культурний центр України
3. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні
4. Суть Болонського процесу крізь призму вищої школи

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Особливості розвитку вищих навчальних закладів України в ХХ — на початку ХХІ століття
2. Київський національний університет Тараса Шевченка: історія і сьогодення.
3. Напрями вдосконалення вищої освіти і Болонський процес

Література: 1,2,7,10,12

ТЕМА 3. Логіка і методика педагогічного дослідження

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Сутність, категорії, принципи і етапи педагогічного дослідження
2. Методи науково-педагогічного дослідження
3. Принципи педагогічного дослідження

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Методологія педагогічного дослідження
2. Принципи педагогічного дослідження
3. Основні вимоги до проведення педагогічного дослідження
4. Логіка педагогічного дослідження
5. Методи наукового педагогічного дослідження

Література: 2,3,4,6,11

ТЕМА 4. Сутність процесу навчання у вищій школі.

Зміст освіти у вищій школі

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи
2. Сутність і структура процесу навчання
3. Закономірності і принципи дидактики вищої школи
4. Ступневість вищої освіти
5. Нормативно-правові документи, що визначають зміст вищої школи

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Основи дидактики вищої школи
2. Структура діяльності суб`єктів навчального процесу
3. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи

Література: 1,8,13,14,15

ТЕМА 5. Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Особливості методів навчання у вищому навчальному закладі
2. Засоби навчання у вищій школі
3. Проблеми навчання у вищому навчальному закладі

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Принципи і методи навчання у вищому навчальному закладі
2. Засоби навчання у вищій школі
3. Інноваційні технології навчання студентської молоді

Література: 4,6,8,16,17

ТЕМА 6. Форми організації навчання у вищій школі

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Лекції, методика їх підготовки і проведення
2. Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення
3. Практичне заняття, методика його підготовки і проведення
4. Лабораторне заняття, методика його підготовки і проведення
5. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організації навчання
6. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів
7. Навчальна і виробнича практика студентів

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Науково-дослідницька робота студентів
2. Деякі аспекти написання дипломної роботи
3. Технічне оформлення дипломної роботи

Література: 1,2,3,6,9

ТЕМА 7. Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Диференційоване навчання у вищій школі
2. Проблемне навчання у вищій школі
3. Ігрові технології навчання
4. Інформаційні технології навчання

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Інтерактивні методи навчання
2. Сюжетно-рольові ігри у навчанні
3. Тренінгові проекти та майстер-класи у вищій школі

Література: 5,13,14,15,17

ТЕМА 8. Виховна робота зі студентською молоддю

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Сутність процесу виховання
2. Основні напрями виховання студентської молоді
3. Гендерний аспект виховання
4. Методи і форми виховання у вищому навчальному закладі
5. Куратор академічної групи

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Процес виховання, його завдання, етапи і управління ним
2. Напрями виховання студентів: моральне, трудове, економічне, правове, антинаркогенне, екологічне, естетичне, фізичне
3. Форми виховної роботи
4. Функції і завдання куратора академічної групи

Література: 2,6,9,14,16,23

ТЕМА 9. Управління вищим навчальним закладом

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Педагогічний менеджмент. Наукові засади управління вищим навчальним закладом
2. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту
3. Структура управління вищим навчальним закладом
4. Сутність професійної діяльності та само менеджменту керівника вищого навчального закладу як менеджера освіти

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Завдання, напрями діяльності і структура вищого навчального закладу
2. Принципи управління вищим навчальним закладом
3. Студентське самоврядування
4. Керівництво методичною роботою у вищій школі
5. Форми методичної роботи у вищому навчальному закладі

Література: 6,14,18,19,20,21,22,23,24

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Проблема педагогічної підготовки магістрів в Україні; стан її розв'язання.
2. Основні тенденції розвитку ступеневої педагогічної освіти у Західній Європі.
3. Становлення ступеневої педагогічної освіти в США.
4. Магістратура у ВНЗ України; проблеми, досвід, перспективи.
5. Національне виховання сучасного студентства.
6. Концепція педагогічної освіти в Україні.
7. Шляхи формування готовності магістрів до професійно-педагогічної діяльності.
8. Формування педагогічної спрямованості у студентів магістратури (з досвіду роботи університетів класичних і педагогічних).
9. Підготовка магістрантів до наукової діяльності.
10. Підготовка магістрантів до педагогічної діяльності.
11. Технологія проблемного навчання у вищому навчальному закладі.
12. Становлення ступеневої педагогічної освіти в Україні.
13. Інновації у світовій педагогіці.
14. Педагогічна творчість; досвід, проблеми.
15. Гуманізація вищої педагогічної освіти.
16. Сенергетичний підхід до вивчення педагогіки.
17. Педагогічна підготовка магістрів у педагогічному університеті за кордоном (з досвіду роботи).
18. Проблеми вищої педагогічної школи у спадщині видатних українських вчених.
19. Ідеї В. Вернадського в освіті.
20. Проблеми вищої школи у педагогічній спадщині М. Пирогова.
21. Сучасні інформаційні технології навчання.
22. Педагогічна діяльність та проблема підготовки учителів у працях П.

Блонського.

23. Педагогічна діяльність та педагогічні ідеї М. Драгоманова.
24. Роль жінки у становленні педагогічної освіти в Україні.
25. О. Духнович про роль школи і вчителя,
26. Педагогічні ідеї С. Шацького.
27. Дидактична школа Миколи Костомарова.
28. Технологія дистанційного навчання.
29. Історія становлення магістратури в Україні.
30. Позааудиторна виховна робота у вищому навчальному закладі.
31. К. Ушинський про національне виховання.
32. М. Грушевський про роль національних традицій.
33. Педагогічні погляди В. Бехтерова.
34. Проблеми педагогічної культури у творах В. Сухомлинського.

Залікові питання до курсу

«Педагогіка вищої школи»

1. Становлення педагогіки вищої школи як окремої науки
2. Міжпредметні зв'язки педагогіки вищої школи
3. Мета, завдання педагогіки вищої школи. Її категорійний апарат
4. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі
5. Особливості розвитку вищих навчальних закладів України в ХХ — на початку ХХІ століття
6. Києво-Могилянська академія — визначний освітньо-культурний центр України
7. Київський національний університет Тараса Шевченка: історія і сьогодення.
8. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні
9. Суть Болонського процесу крізь призму вищої школи
10. Сутність, категорії, принципи і етапи педагогічного дослідження
11. Методи науково-педагогічного дослідження
12. Принципи педагогічного дослідження

13. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи
14. Сутність і структура процесу навчання
15. Закономірності і принципи дидактики вищої школи
16. Ступневість вищої освіти
17. Нормативно-правові документи, що визначають зміст вищої школи
18. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи
19. Принципи і методи навчання у вищому навчальному закладі
20. Засоби навчання у вищій школі
21. Проблеми навчання у вищому навчальному закладі
22. Інноваційні технології навчання студентської молоді
23. Лекції, методика їх підготовки і проведення
24. Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення
25. Практичне заняття, методика його підготовки і проведення
26. Лабораторне заняття, методика його підготовки і проведення
27. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організації навчання
28. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів
29. Навчальна і виробнича практика студентів
30. Науково-дослідницька робота студентів
31. Деякі аспекти написання дипломної роботи
32. Технічне оформлення дипломної роботи
33. Диференційоване навчання у вищій школі
34. Проблемне навчання у вищій школі
35. Ігрові технології навчання
36. Інтерактивні методи навчання
37. Тренінгові проекти та майстер-класи у вищій школі
38. Основні напрями виховання студентської молоді
39. Гендерний аспект виховання
40. Методи і форми виховання у вищому навчальному закладі
41. Напрями виховання студентів: моральне, трудове, економічне, правове, антинаркогенне, екологічне, естетичне, фізичне
42. Форми виховної роботи

43. Функції і завдання куратора академічної групи
44. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту
45. Структура управління вищим навчальним закладом
46. Принципи управління вищим навчальним закладом
47. Студентське самоврядування
48. Керівництво методичною роботою у вищій школі
49. Форми методичної роботи у вищому навчальному закладі

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Закони

- Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-вр
- Закон України «Про освіту» від 04.06.1991 р. №1144-ХІІ
- Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. №2402-ІІІ
- Закон України «Про позашкільну освіту» від 2.06.2000 р. № 1841-ІІІ
- Закон України «Про загальну середню освіту» від 13.05.1999 р. №651-ІV
- Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 р. №2628-ІІІ
- Закон України «Про професійно-технічну освіту» від 10.02.1998 р. №10398-ВР
- Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. №2984-ІІІ

Укази Президента України

- «Національна доктрина розвитку освіти» від 17.04.2002 р. №347/2002
- «Додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні» від 9.10.2001 р. №941
- «Програма роботи з обдарованою молоддю на 2001-2005 роки» від 8.02.2001 р. №78/2001
- «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» від 4.07.2005 р. №1013/2005
- «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей» від 11.07.2005 р. №1086/2005

Посібники, підручники, статті

1. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої школи. Історія. Проблеми. – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
3. *Вітвицька С.С.* Науково-методичне забезпечення соціально-педагогічної підготовки майбутніх вчителів: Теоретичні та методичні засади соціально-

- педагогічної підготовки вчителя. – К.: ІЗМН, Житомир. ЖДПІ, 1999. – С. 142 – 145.
4. *Гончаренко С.У.* Методика як наука. – Київ – Хмельницький, 2000. – 30 с.
 5. *Дичківський І.М.* Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. для студентів вищих навч.закладів. – К.: Академвидав., 2004. – 334 с.
 6. *Кузьмінський А.І.* Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
 7. *Леценко А., Леценко М. В.* Вернадський і його просвітницько-педагогічна діяльність. – К., 2003. – 181с.
 8. *Мадзігон В.М.* Педагогічна наука: пошуки, здобутки, завдання // Педагогіка і психологія. - № 1-2, 2002. – С. 5-11.
 9. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навч. посібник / За ред.. академіка АПН України О.Г. Мороза. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. – 337 с.
 10. *Мосіяшенко В.А., Курок О.І., Задорожна Л.В.* Історія педагогіки України в особах: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 266 с.
 11. *Гура О.І.* Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
 12. *Левківський М.В.* Історія педагогіки. Видання 2-ге, доповнене. Підручник. – К.: Центр пізнавальної літератури, 2006. – 376 с.
 13. *Алексєєнко Т.А., Мишковська Т.Д., Сушанко В.В.* Модульна технологія вивчення курсу «Педагогіка»: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2002. – 159 с.
 14. *Фіцула М.М.* Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. – К.: «Академвидав», 2006. – 560 с.
 15. *Щербань П.М.* Прикладна педагогіка: Навчально-методичний посібник. – К.: Вища школа, 2002. – 215 с.
 16. Глумачний словник української мови: Понад 12500 статей (близько 40000 слів) / За ред.. д-ра філологічних наук, проф.. В.С. Калашника. – 2-ге видання, виправлене і доповнене. – Х.: Прапор, 2005. – 992 с.

17. *Підласий І.П.* Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. – К.: Видавничий дім «Слово», 2004. – 616 с.
18. *Балабанова Л.В., Сардак О.В.* Управління персоналом: Навч. посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2006. – 512 с.
19. *Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська Е.В.* Психологія управління. – Харків: ООО „Фортуна-прес”, 1998. – 464 с.
20. *Виханський О.С.* Стратегічне управління: Учебник. – 2-е изд. – М.: Гардарики, 1998. – 296 с.
21. *Виноградський М.Д., Виноградська А.М., Шкапова О.М.* Менеджмент в організації: Навч. посіб. для студ. екон. спец. вузів. – К.: „Кондор”, 2004. – 598 с.
22. *Дмитренко Г.А.* Стратегічний менеджмент. Цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1996. – 140 с.
23. *Карамушка Л.М.* Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – 424 с.
24. *Мороз І.В.* Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – Переяслав – Хмельницький: ПХДПУ, 2004. – 142 с.